

Η τελευταία δόση

Γεώργιος Αθ. Δαλαμάγκας

Τη γνώριζα από μικρό παιδί. Είχαμε γεννηθεί στο ίδιο μέρος. Εκείνη είχε δει το φως του κόσμου πέντε χρόνια αργότερα από μένα. Πέρασαν από τότε περίπου πενήντα χρόνια. Τις πρώτες στιγμές που την αντίκρισα, καθώς έμπαινε στο γραφείο μου, δεν την αναγνώρισα. Δεν αμφέβαλα όμως καθόλου μόλις μου μίλησε. Η φωνή της βραχνή, με πολλές αρμονικές, μια χαρακτηριστική μπάσα φωνή που δεν ξεχνιέται εύκολα. Ύστερα από τόσα χρόνια δεν είχε αλλάξει. Σηκώθηκα και τη χαιρέτησα με όση εγκαρδιότητα διέθετα εκείνη τη στιγμή, φανερώνοντας τη χαρά μου που την έβλεπα. Με φίλησε σταυρωτά στα μάγουλα.

«Δεν άλλαξες καθόλου», μου είπε. Όπως σε ήξερα από μικρό, έτσι σε βρίσκω.

– «Δεν νομίζω», της απάντησα.

«Ε, καλά, λίγα κιλά έβαλες, λίγα μαλλιά σου λείπουν».

– Μπράβο, τώρα είσαι ειλικρινής.

– Εσύ έβαλες αρκετά κιλά Καιτούλα. Πώς τα κατάφερες; Θα δυσκολευόμουν πολύ να σε γνωρίσω, αν σε συναντούσα έξω και αν δεν άκουγα τη φωνή σου.

– Εμείς, οι γυναίκες, το παθαίνουμε. Το ξέρετε εσείς οι γιατροί. Ήταν η αρχική απάντηση, η εύκολη δικαιολογία.

– Φαίνεται πως δεν προσέχεις.

– Τι να προσέξω; Τον εαυτό μου; Αυτό με μάρανε.

Ήξερα ότι από μικρό κορίτσι είχε άστατο χαρακτήρα και ήταν επιπόλαιη. Ήταν όμως φιλότιμη, πάντοτε αισιόδοξη και φιλόδοξη για το μέλλον της. Δυστυχώς, κάπου εκεί κοντά στα δεκαοχτώ της τα χάλασε. Οι αρχικές επιλογές της, στις πρώτες κλήσεις του θεού του έρωτα, είχαν παρθεί βιαστικά και απερίσκεπτα από μέρους της και την οδήγησαν σε απογοήτευση. Το ένα λάθος φέρνει το άλλο. Η Καίτη δεν ήταν δυνατόν να μην υπαχθεί και σ' αυτόν τον κανόνα. Ο πανικός και η ανωριμότητα άφησαν το στίγμα τους στις αποφάσεις της. Αποτέλεσμα ήταν να συνάψει ερωτικές σχέσεις με διαφορετικούς νεαρούς, ακόμα και με δεύτερα ή τρίτα ξαδέρφια. Αυτά όλα είχαν ακουστεί τότε, χωρίς όμως να υπάρξουν ποτέ αποδείξεις. Ύστερα

παντρεύτηκε κάποιον ξένο, περαστικό από τα μέρη μας, κατά πολύ μεγαλύτερό της, ο οποίος όμως, όπως διαδόθηκε, είχε μεγάλη περιουσία. Είχαν αποκτήσει δυο παιδιά, τα οποία όπως υπολόγιζα, έπρεπε να είναι τώρα πάνω από τα είκοσι. Ο θάνατος του άνδρα της, που ήρθε αναπάντεχα, ύστερα από λίγα χρόνια, δεν την είχαν πποήσει καθόλου, γιατί εύκολα το ξεπέρασε και συνδέθηκε με κάποιον μεγαλύτερό της πάλι, συνταξιούχο αυτή τη φορά, ο οποίος είχε και αυτός χηρέψει. Με αυτόν συζούσε από χρόνια τώρα.

– Γιατί, δεν θα ήταν καλύτερα αν ήσουν κομψότερη;

– Ας τα αφήσουμε αυτά τώρα, γιατρέ. Έχω προβλήματα.

– Τι είδους προβλήματα;

– Προβλήματα υγείας, με την καρδιά μου.

Μου αράδιασε τα συμπτώματά της. Απάντησε και στις ερωτήσεις μου.

Πρέπει να υποβληθείς σε στεφανιογραφία, της είπα, «για να βεβαιωθούμε για τη διάγνωση και για τη σοβαρότητα της νόσου».

Την έκανε. Το αποτέλεσμα: Νόσος ενός αγγείου. «Απόφραξη κατά 90% της πρόσθιας κατιούσης αρτηρίας, περιφερικότερα της πρώτης διαίτηραίνουσας», έγραφε το πόρισμα.

Το είδα μια βδομάδα αργότερα και της είπα τη γνώμη μου.

– Δεν είναι πολύ σοβαρό. Αντιμετωπίζεται χωρίς χειρουργική επέμβαση, με μπαλονάκι. Γίνεται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο με τον οποίο έγινε και η στεφανιογραφία.

– Αν δεν κάνουμε τίποτε, αν δεν το πειράξουμε, τι θα γίνει γιατρέ;

– Μπορεί να φράξει σιγά σιγά ή και απότομα και να πάθεις έμφραγμα της καρδιάς, το οποίο δεν ξέρουμε τι συνέπειες θα έχει. Μπορεί να έχει άμεσες και οδυνηρές επιπτώσεις στην υγεία σου.

«Γιατρέ, έχω προβλήματα», αλλάζει ξαφνικά τη συζήτηση.

– Και άλλα προβλήματα; Τι είδους προβλήματα εννοείς;

– Τα παιδιά μου, τα αγόρια μου.

– Τι κάνουν τα παιδιά σου; Πρέπει να έχουν με-

γαλώσει.

- Δεν ακούν, γιατρέ, καθόλου δεν με ακούν.
- Παιδιά είναι. Όλα τα παιδιά το ίδιο κάνουν.
- Και άλλα είναι παιδιά, αλλά δεν κάνουν αυτά που κάνουν τα δικά μου.

«Τι κάνουν; Τσακώνονται μεταξύ τους; Παλεύουν, παίζουν ξυλιές»; Τη ρώτησα αν και είχα μπει στο νόημα των λεγομένων της.

Μου διηγήθηκε στα ίσια και αβίαστα το πρόβλημα. Τα παιδιά της έκαναν χρήση...

«Είναι χρόνια τώρα που παιδεύομαι, που παλεύω να τα σώσω, που τρέχω από 'δω και από 'κει. Μου υπόσχονται ότι θα αλλάξουν, ότι θα προσπαθήσουν, αλλά πάλι κάνουν τα ίδια. Χτυπάω πόρτες, ζητάω βοήθεια. Τα έχω πουλήσει όλα. Τίποτε. Αναζητώ διέξοδο, δεν υπάρχει τίποτε... τίποτε... Η κατάστασή τους χειροτερεύει», μπόρεσε να πει και την είδα να δακρύζει.

Δεν ήξερα τι να της πω. «Ο άνδρας σου»; τη ρώτησα, χαζά. «Τι λέει ο άνδρας σου»;

- Ο άνδρας μου με συμπαραστέκεται, αν δεν είχα κι αυτόν, δεν ξέρω τι θα έκανα. Δεν ξέρω τι θα απογίνω.

«Ο Θεός είναι μεγάλος, είπα. Κάνε υπομονή, κάτι μπορεί να γίνει και να το ξεπεράσουν. Να δω τι μπορώ να κάνω κι 'γω. Να ρωτήσω, να παρακαλέσω συναδέλφους να ενδιαφερθούν περισσότερο», έλεγα σασισμένος, προσπαθώντας να μαζέψω τις σκέψεις μου, να συνέλθω από το σοκ, να βρω κάτι να πω.

- Γιατρέ, δεν γίνεται τίποτε. Έχω απελπιστεί, κανένας δεν μπορεί να με βοηθήσει.

«Μην κάνεις έτσι. Δεν μπορεί, κάτι θα υπάρχει... Με το θέμα της καρδιάς σου, τι θα αποφασίσεις»; Την ξαναρώτησα.

«Θα δούμε... Ίσως αυτό είναι μια λύση...» ψιθύρισε. Ποιο ήταν άραγε αυτό που θεωρούσε ως «λύση»;

«Τι εννοείς; Δεν καταλαβαίνω», τη ρώτησα.

Σηκώθηκε και με αποχαιρέτησε. Πικραμένη, απογοητευμένη και απαισιόδοξη, περισσότερο από ό,τι ήταν πριν; Δεν μπόρεσα να διακρίνω καμιά διαφορά. Τα είχε πει τόσες φορές, είχε ακούσει τις ίδιες τυπικές απαντήσεις και είχε δει τις ίδιες αντιδράσεις πανικού από ειδικούς και μη. Μόνο άνθρωποι που τύχαινε να έχουν ανάλογο πρόβλημα μπορούσαν να τη συμβουλευθούν και να τη βοηθούν περισσότερο. Βαρέθηκε. Είχε βγάλει τα δικά της συμπεράσματα. Έφυγε.

Ένα χρόνο αργότερα πληροφορήθηκα ότι ο μεγάλος της γιος είχε βρεθεί νεκρός σε κάποιο χαμόσπιτο με μια σύριγγα καρφωμένη στο μπράτσο

του. Η επόμενη είδηση ήταν και αυτή δυσάρεστη. Είχαν μεταφέρει την Καιτούλα στο εφημερεύον Νοσοκομείο. Αρχική διάγνωση: βαρύ πνευμονικό οίδημα. Ύστερα τη μετέφεραν στην Εντατική άλλου Νοσοκομείου. Η τελική διάγνωση και η αιτία θανάτου: Χημική πνευμονία. Είχαν ζεματιστεί τα πνευμόνια της, μικροί και μεγάλοι βρόγχοι έφραξαν. Από πού να περάσει αέρας;

Πριν από λίγο καιρό συνάντησα κάποιον συγγενή της, ο οποίος τη ζούσε από κοντά τον τελευταίο καιρό πριν πεθάνει.

«Ξέρεις», μου είπε, «έψαχνε να βρει τρόπο να φύγει, ιδιαίτερα ύστερα από τον θάνατο του παιδιού της. Συχνά μου έλεγε: Θα το κάνω, αλά πρέπει να βρω τρόπο ώστε να μην φανεί. Να μη αφήσω την παραμικρή αμφιβολία ότι δεν ήταν ατύχημα. Να μην αφήσω καμιά υποψία. Να αποκλείεται τελείως η περίπτωση της αυτοχειρίας».

- Τις λες, το πέτυχε;
- Νομίζω ναι, μου απάντησε.
- Γιατί το πιστεύεις;

- Εκείνο το πρωινό ο άνδρας της είχε φύγει για το καφενείο. Η Καιτούλα καθάρισε ολόκληρο το σπίτι, το σφουγγάρισε από άκρη σε άκρη, μέχρι την τελευταία γωνιά του. Το πασάλειψε με απορρυπαντικό. Όλο το σπίτι βρωμούσε, όταν έφθασε το ασθενοφόρο. Στο μεταξύ γέμισε μια μεγάλη χύτρα με νερό και την έβαλε πάνω στο μάτι της κουζίνας, το γρήγορο. Σε λίγο το νερό ακούστηκε να κοχλάζει και να ξεσηκώνει κάθε τόσο το καπάκι με τη δύναμη των υδρατμών που διέφευγαν, στέλλοντας στα αυτιά της το χαρακτηριστικό ήχο. Κατά πανομοιότυπο τρόπο θα βράζουν τα καζάνια στη κόλαση, μπορεί να σκέφτηκε εκείνη τη στιγμή. Όμως, ακόμη και αυτή η σκέψη, αν πράγματι είχε περάσει από το μυαλό της, δεν την απέτρεψε από το διάβημά της. Η απόφαση είχε παρθεί. Μέσα στις λεκάνες των δυο μπάνιων του σπιτιού της είχε ρίξει μπόλικο Κεζάπ και πρόσθεσε από πάνω το υπόλοιπο της χλωρίνης. Εκεί πήγε και άδειασε απότομα όλο το ζεστό νερό της χύτρας. Οι άφθονοι υδρατμοί που σηκώθηκαν περιείχαν περίσσεια καυστικής ουσίας. Πήρε μια δυο βαθιές εισπνοές. Της έκαψαν τα σωθικά, μετάνιωσε και αποτραβήχτηκε. Με πολύ δυσκολία και ασθμαίνουσα φώναξε βοήθεια από τη γειτόνισσα. Ήταν όμως αργά.

«Τι λες; ρώτησε, σταματώντας απότομα τη διήγησή του». Ήταν ατύχημα ή αυτοκτονία;

- Εσύ το ήξερες. Τώρα το έμαθα κι 'γω, του απάντησα.

«Ήταν η τελευταία δόση», μου είπε. «Όλες οι προηγούμενες δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα».